

Sygn. akt V.2 Ka 467/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział V Karny Sekcja Odwoławcza

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Myśliwiec

Sędziowie: SSO Olga Nocoń

SSO Aleksandra Odoj-Jarek (spr.)

Protokolant: Ewelina Grobelny

w obecności Magdaleny Szymańskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2016 r.

sprawy: **A. S. /S./,**

syna T. i H.,

ur. (...) w W.

oskarżonego o przestępstwo z art. 190 § 1 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 3 czerwca 2015r. sygn. akt IX K 438/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 ten sposób, że ustala wysokość należnego wynagrodzenia z tytułu obrony z urzędu adw. S. D. na kwotę 420 (czteryście dwadzieścia) oraz podatek VAT w kwocie 96,60 zł (dziewięćdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt groszy), łącznie kwotę 516,60 zł (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy),

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. D. kwotę 420 (czteryście dwadzieścia) złotych oraz 23% podatku VAT w kwocie 96,60 złotych (dziewięćdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt groszy), łącznie kwotę 516,60 złotych (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

IV. zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

SSO Jacek Myśliwiec

SSO Olga Nocoń SSO Aleksandra Odoj-Jarek (spr.)

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rybniku wyrokiem z dnia 3 czerwca 2015r., sygn. akt IX K 438/14, uznał oskarżonego A. S. za winnego tego, że w dniu 13 maja 2014r. w C. w rejonie bloku nr 4 przy ul. (...) groził małoletniemu J. O. uszkodzeniem ciała i pozbawieniem życia, przy czym groźba ta wzbudziła w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, tj. za winnego występku z art. 190 § 1 kk i za czyn ten na mocy art. 190 § 1 kk wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Na mocy art. 29 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. D. kwotę 360 zł tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą obronę z urzędu świadczoną na rzecz oskarżonego i kwotę 82,80 zł stanowiącą 23% stawki podatku VAT przewidzianą dla tego rodzaju czynności.

Na mocy art. 624 § 1 kpk i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23.06.1973r. o opłatach w sprawach karnych Sąd zwolnił oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 444 kpk w zw. z art. 427 § 1 i 2 kpk oraz art. 438 pkt 1, 2 i 3 kpk zaskarżył wyrok w zakresie punktów 1 i 2 w całości i na podstawie art. 427 § 2 kpk i art. 438 pkt 1, 2 i 3 kpk zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1) Obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku – art. 7 kpk poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów, tj.:

- bezkrytyczne uznanie za wiarygodne zeznań świadka A. C. pomimo skonfliktowania świadka z oskarżonym, braku konsekwencji w relacjonowaniu zdarzeń przez świadka,

- bezkrytyczne uznanie, że zeznania małoletniego pokrzywdzonego są wiarygodne,

- brak uwzględnienia w całości opinii biegłego psychologa odnośnie wiarygodności zeznań małoletniego pokrzywdzonego,

co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych w sprawie.

2) Naruszenie prawa materialnego art. 190 § 1 kk poprzez uznanie, że zrozumienie wypowiedzanego komunikatu przez adresata (pokrzywdzonego) nie jest przesłanką konieczną do przypisania odpowiedzialności za czyn zabroniony określony w art. 190 §1 kk.

3) Naruszenie prawa materialnego art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. prawo o adwokaturze w zw. z §14 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej obrony z urzędu według stawki za postępowanie uproszczone, a nie za postępowanie zwyczajne.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego A. S. od zarzucanego mu czynu;
2. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu kwoty 420 zł powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług w kwocie 96,60 zł (w miejsce kwoty 360 zł + 82,80 zł VAT) za obronę świadczoną przed Sądem I instancji;
3. zasądzenie kosztów obrony z urzędu świadczonej na rzecz oskarżonego A. S. według norm prawem przepisanych za postępowanie przed Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się zasadna tylko w minimalnym zakresie, a mianowicie w odniesieniu do błędnie określonej przez Sąd I instancji wysokości kosztów obrony z urzędu świadczonej na rzecz oskarżonego, a nieopłaconej w całości ani w części, o czym w dalszej części uzasadnienia.

W pierwszej kolejności odnieść należy się do zarzutu naruszenia przepisu prawa materialnego, tj. 190 § 1 kk poprzez uznanie, że zrozumienie wypowiedzianego komunikatu przez adresata (pokrzywdzonego) nie jest przesłanką konieczną do przypisania odpowiedzialności za czyn zabroniony określony w powołanym przepisie. Jednocześnie autor apelacji sformułował zarzut obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku, tj. art. 7 kpk poprzez naruszenie swobodnej oceny dowodów, co doprowadziło do błędu w ustalenia faktycznych.

Przypomnieć skarżącemu w tym miejscu należy, że naruszenie prawa materialnego polega na wadliwym jego zastosowaniu (bądź niezastosowaniu) w orzeczeniu opartym na trafnych ustaleniach faktycznych. Tylko wówczas, gdy niekwestionowane są ustalenia faktyczne, a wadliwość rozstrzygnięcia sprowadza się do niewłaściwej subsumcji, można mówić o obrazie prawa materialnego (tak postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2015-09-10, V KK 118/15). Skarżący popadł zatem w sprzeczność, gdy formułując zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, równocześnie postawił wyrokowi zarzut obrazy prawa materialnego, który aktualizuje się przecież dopiero, gdy ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę zaskarżonego orzeczenia nie są kwestionowane. Jeżeli - zdaniem skarżącego - Sąd błędnie ustalił stan faktyczny, to zarzut obrazy prawa materialnego jest bezpodstawny i nie wymaga dalszej rozważań.

Jako całkowicie bezzasadny jawi się zarzut naruszenia swobodnej oceny dowodów, która miała wpływ na treść wyroku, poprzez bezkrytyczne uznanie za wiarygodne zeznań świadka A. C. pomimo skonfliktowania świadka z oskarżonym, braku konsekwencji w relacjonowaniu zdarzeń przez świadka, bezkrytyczne uznanie, że zeznania małoletniego pokrzywdzonego są wiarygodne i brak uwzględnienia w całości opinii biegłego psychologa odnośnie wiarygodności zeznań małoletniego pokrzywdzonego, co w konsekwencji miało doprowadzić do błędnych ustaleń faktycznych w sprawie. Nie ma racji skarżący, gdy zarzuca Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 7 kpk. Nietrafny jest też zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, a mających wpływ na jego treść (art. 438 pkt 3 kpk).

Zarzut w zakresie błędu w ustaleniach faktycznych nie może się sprowadzać do samego tylko zakwestionowania stanowiska sądu I instancji czy też do samej polemiki z ustaleniami sądu, nieuzasadnionej właściwą oceną dowodów, lecz powinien wskazywać nieprawidłowości w rozumowaniu sądu odnośnie oceny okoliczności sprawy. Sama możliwość przeciwstawienia ustaleniom sądu odmiennego poglądu nie może natomiast prowadzić do wniosku o dokonaniu przez sąd błędu w ustaleniach faktycznych. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, skutkujący wpływem na treść rozstrzygnięcia jest trafny wtedy, gdy zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych przez sąd orzekający nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania oraz gdy błąd ten mógł mieć wpływ na treść orzeczenia (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie - II Wydział Karny z 2015-01-23, II AKa 248/14).

Podkreślić należy, że wynikające z art. 7 kpk prawo swobodnej oceny dowodów jest jedną z najistotniejszych prerogatyw sądu. Zarzut obrazy tego przepisu może być skuteczny tylko wtedy, gdy zostanie wykazane, że sąd orzekający oceniając dowody naruszył zasady logicznego rozumowania oraz nie uwzględnił przy ocenie dowodów wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Uchybień w zakresie swobodnej oceny dowodów ani w zakresie ustaleń stanu faktycznego Sąd Rejonowy w sprawie niniejszej się nie dopuścił, albowiem ocenił wnikliwie i skrupulatnie zebrane dowody, w sposób zgodny z zasadami wiedzy, doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, a w uzasadnieniu skarżonego wyroku dał wyraz temu wskazując dowody, na których oparł ustalenia co do zdarzeń objętych niniejszym postępowaniem, jednocześnie wskazał przesłanki, którymi kierował się odmawiając wiary dowodom przeciwnym.

Otóż słusznie opiera się Sąd Rejonowy w swym rozstrzygnięciu na dowodach w postaci zeznań małoletniego pokrzywdzonego J. O., nadto na zeznaniach jego matki A. C.. Prawidłowo też Sąd Rejonowy czyni ustalenia na podstawie ujawnionych i odczytanych na rozprawie dokumentów, w tym opinii psychologicznej dotyczącej

zeznań małoletniego pokrzywdzonego. Zasadnie także Sąd Rejonowy w części odmówił wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego A. S. wskazując powody, dla których uznał je za nieprawdziwe.

Niesłuszny jest zarzut, że A. C. zeznawała niekonsekwentnie, a na ocenę jej wiarygodności powinien rzutować także stan skonfliktowania z oskarżonym. Otóż świadek od samego początku zeznaje o tym, że widziała i słyszała, jak oskarżony wykrzykuje do jej dzieci groźby o treści wskazującej na przekaz, że „je zabije”. Było to w momencie, gdy A. C. wychodziła z bloku po tym, jak wcześniej poszła do mieszkania, aby zrobić obiad. Jej powrotu mógł nie zauważyć J. O., który zeznał: „oskarżony uciekł, zanim przyszła mama”, po czym wszystko mamie opowiedział. Nie ulega wątpliwości, że małoletni pokrzywdzony mógł wystraszyć się agresywnego A. S., a wydźwięk jego słów w sytuacji zdenerwowania i wzburzenia był jednoznaczny, rodzący obawę spełnienia się groźby uszkodzenia ciała czy też pozbawienia życia.

W dniu 10.03.2015 roku biegła psycholog wydała opinię na okoliczność zeznań małoletniego pokrzywdzonego, złożonych w dniu 25.02.2015 roku. Stwierdziła jednoznacznie, że jego zdolność spostrzegania, zapamiętywania i odtwarzania spostrzeżeń w zakresie wydarzeń, w których uczestniczył, jest zachowana. Biegła w swojej opinii przytacza treść opinii wydanej przez Poradnię P.-Pedagogiczną w C. w dniu 3.06.2014 roku w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia J. O., u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe, uniemożliwiające sprostowanie tym wymaganiom. Mimo spostrzeżeń, że uczeń wymaga wielokrotnych powtórzeń i utrwaleń, aby zapamiętał i utrwalił określoną treść, biegła nie znalazła podstaw do zakwestionowania jego zdolności spostrzegania i odtwarzania postrzeżeń w zakresie zdarzeń, w których brał udział. Należy także mieć na uwadze, że wskazana opinia została wydana jeszcze przed zaistnieniem zdarzenia objętego niniejszym postępowaniem, a zeznania pokrzywdzony składał po 8 miesiącach, kiedy to mogły już odnieść skutek odpowiednie działania terapeutyczne wskazane przez pedagoga. Nie można także nie zauważyć, że opinia pedagoga dotyczy przede wszystkim okoliczności mających wpływ na trudności dydaktyczne, głównie w edukacji polonistycznej. Akcentowano natomiast mocną stroną ucznia, to jest dobrą znajomość norm i zasad życia społecznego, jak również bogaty zasób słów i pojęć, co dodatkowo podbudowuje opinię biegłej psycholog w sprawie niniejszej oraz prawidłową ocenę zeznań pokrzywdzonego dokonaną przez Sąd Rejonowy.

Obrońca zarzuca także, że biegła psycholog nie udzieliła odpowiedzi na pytanie Sądu zawarte w postanowieniu z dnia 25.02.2015 roku, tj. czy zeznania małoletniego można uznać za wiarygodne. Otóż biegła postąpiła słusznie nie odnosząc się do takiego pytania, bowiem ocena wiarygodności zeznań pokrzywdzonego jest domeną Sądu, który musi mieć na uwadze cały zebrany w sprawie materiał dowodowy i dopiero po jego analizie ocenić, które dowody uznaje za wiarygodne, a które takiego przymiotu mieć nie mogą. Opinia psychologiczna ma tutaj charakter pomocniczy, a nie decydujący.

Zdaniem Sądu Okręgowego ocena dowodów zebranych w sprawie nie wykraczała poza ramy określone w przepisach postępowania, zwłaszcza zaś w art. 5 i 7 kpk. W istocie Sąd Rejonowy dokonał oceny dowodów w sposób bezstronny, nie przekroczył granic oceny swobodnej, a przy tym uwzględnił zasady wiedzy i doświadczenia życiowego, a swój pogląd na ostateczne wyniki przewodu sądowego przekonująco uzasadnił w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku.

W tym stanie rzeczy nie sposób mówić o błędzie w ustaleniach faktycznych, jakich miałyby się dopuścić Sąd Rejonowy, a argumentacja zawarta w apelacji jest wyłącznie niczym nieuzasadnioną polemiką z prawidłowymi ocenami i ustaleniami Sądu I instancji. Przedstawione w uzasadnieniu rozumowanie Sądu I instancji wskazuje na właściwy proces podjęcia decyzji o winie i sprawstwie oskarżonego A. S..

Mając powyższe na uwadze i uznając analizę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd Rejonowy za prawidłową Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie winy ani też podstaw do jego uchylecia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Odnosząc się do orzeczonej kary – zważywszy na treść art. 447 § 1 kpk - należy przyjąć, że wymierzona została przez Sąd I instancji po uwzględnieniu szeregu okoliczności mających wpływ na jej wysokość i w ocenie Sądu Okręgowego nie można uznać jej za rażąco surową czy też niewspółmierną.

Rażąca niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary zachodzi wtedy, gdy kara ta nie uwzględnia należyście stopnia społecznej szkodliwości czynu oraz nie realizuje w wystarczającej mierze celu kary w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, z jednoczesnym uwzględnieniem celów zapobiegawczych i wychowawczych, jakie kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego. Mając na uwadze dyrektywy wymiaru kary wymienione w art. 53 kk w każdym wypadku sąd orzekający w sprawie winien baczyć przede wszystkim na to, aby dolegliwość całokształtu represji skierowanej przeciwko skazanemu nie przekraczała stopnia jego winy. Ponieważ w treści art. 438 pkt 4 kpk mowa jest o niewspółmierności rażącej, uznać należy, że chodzi tu o dysproporcję znaczną, bijącą wręcz w oczy.

Nie można zatem uznać kary 6 miesięcy pozbawienia wolności za rażąco surową. Sąd I instancji wziął pod uwagę zarówno okoliczności łagodzące, jak i obciążające i należyście je odniósł do wymiaru kary pozbawienia wolności. Sąd podkreślił w pisemnych motywach wyroku, w jaki sposób na rodzaj i wysokość kary wpłynął stopień zawinienia oskarżonego i stopień społecznej szkodliwości jego czynu. W tym kontekście orzeczonej karze jest karą sprawiedliwą, która winna stanowić dla oskarżonego dostateczną dolegliwość i wdrożyć go w przyszłości do przestrzegania porządku prawnego.

Podzielić należy także stanowisko Sądu Rejonowego, że odnośnie oskarżonego nie zachodzi pozytywna prognoza społeczna na przyszłość, co uniemożliwiło zastosowanie wobec niego dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. Na brak pozytywnej prognozy kryminologicznej na przyszłość wskazuje przede wszystkim uprzednia wielokrotna karalność oskarżonego (dane o karalności k. 45-48). Brak jest zatem jakichkolwiek przesłanek przemawiających za tym, że resocjalizacja oskarżonego mogłaby skutecznie i pozytywnie przebiegać warunkach wolnościowych.

Słuszny był natomiast zarzut skarżącego, iż błędnie wskazano wysokość kosztów należnych obrońcy z tytułu udzielonej oskarżonemu pomocy prawnej świadczonej z urzędu. Obrońca bowiem wstąpił do procesu, gdy toczyło się już postępowanie w trybie zwyczajnym, a więc należało przyznać kwotę według stawek przewidzianych dla tego właśnie trybu. Stąd zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że ustalono wysokość należnego wynagrodzenia z tytułu obrony z urzędu adw. S. D. na kwotę 420 zł oraz podatek VAT w kwocie 96,60 zł, łącznie kwotę 516,60 zł.

Reasumując Sąd Okręgowy zmienił w części zaskarżony wyrok nie dzieląc pozostałych zarzutów podniesionych przez obrońcę oskarżonego, tym samym utrzymał w mocy wyrok w pozostałej części.

Jednocześnie po myśli art. 624 § 1 kpk zwolniono oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze obciążając nimi Skarb Państwa.

SSO Olga Nocoń SSO Jacek Myśliwiec SSO Aleksandra Odoj-Jarek (spr.)